

FRIVILLIGHETSPLAN NORDLAND

2014 - 2018

Frivillighetsplan Nordland 2014 - 2018

1. Bakgrunn, mål og forankring

Frivillige organisasjoner yter store bidrag til det norske samfunnet gjennom stor tjenesteproduksjon og en omfattende, og i stor grad ulønnet, innsats. Norge er i verdenstoppen når det gjelder frivillig innsats. Andelen som deltar i frivillig arbeid i Norge er, sammen med Sverige, den høyeste i den vestlige verden. Samtidig er frivilligheten i endring, både i omfang, form og innhold.

Nordland fylkeskommune har lange tradisjoner for samarbeid med frivillig sektor. Dette er det viktig å ta vare på, samtidig som samarbeidet må tilpasses og gjenspeile de endringer som skjer innenfor frivillig sektor og de oppgaver fylkeskommunen til enhver tid har.

Fylkesrådet i Nordland har nedfelt i sin politiske plattform at det skal utarbeides en frivillighetsplan for Nordland. Dette er også forankret i fylkestinget gjennom regional planstrategi 2012-2016, vedtatt juni 2012, der utarbeidelse av frivillighetsplan for Nordland er en prioritert oppgave.

Frivillighetsplanen skal si noe om hvilken rolle frivillige organisasjoner har i samfunnet, se på omfanget, oppgavene og rammevilkårene til frivillig sektor, og si noe om hvordan Nordland fylkeskommune kan samarbeide med frivillig sektor i fremtiden.

Frivillighetsplanen skal:

- bidra til økt kunnskap om og fokus på frivillighet i Nordland
- angi en retning for Nordland fylkeskommunes rolle, ansvar og oppgaver ovenfor frivillig sektor
- utforme strategier for Nordland fylkeskommunes forhold til frivillig sektor
- stimulere til aktivitet i frivillig sektor i Nordland
- stimulere til utvikling av kommunale planer for samhandling mellom frivillig sektor og kommunen

1.1. Frivillighet i fylkeskommunale planer

Det finnes lite om frivillig sektor i fylkeskommunale planer. Det er derfor behov for en plan for frivillighet som kan omtale ambisjoner og virkemiddelordningene som avdelingene forvalter.

1.1.1. Regional planstrategi for Nordland

Fylkesplan for Nordland 2013 – 2025 peker ut tre målområder som skal ligge til grunn for videre planlegging og regionalt utviklingsarbeid i Nordland. Frivillighet spiller en viktig rolle innenfor alle disse målområdene.

1.1.1.1. Målområde 1: Livskvalitet

I Nordland skal alle innbyggere ha mulighet til et godt og meningsfullt liv, uavhengig av alder, kjønn, etnisitet, legning og funksjonsnivå. Gjennom å legge til rette for lokale møteplasser og arenaer for fysisk, kulturell og sosial aktivitet, er frivillig sektor en viktig bidragsyter i arbeidet med å gi Nordlands innbyggere god livskvalitet. Frivillighet er også en viktig arena for inkludering, medvirkning og selvrealisering.

1.1.1.2. Målområde 2: Livskraftige lokalsamfunn og regioner

Livskraftige lokalsamfunn skapes i samspill mellom offentlig, privat og frivillig sektor. En aktiv

og inkluderende frivillig sektor bidrar til å gi oss attraktive lokalsamfunn.

1.1.1.3. Målområde 3: Verdiskaping og kompetanse

Verdiskaping knyttes til både miljømessige, kulturelle, sosiale og økonomiske forhold. Den frivillige innsatsen som legges ned i forbindelse med ulike aktiviteter og arrangementer er av stor betydning for omfanget av aktivitet i fylket, og gir kulturell og sosial verdiskaping i form av lokal identitet og engasjement, samarbeid og tilhørighet. Det økende antallet festivaler i Nordland og det omfattende aktivitetstilbudet innen idrett og friluftsliv er gode eksempler på dette.

1.2. Handlingsplan for folkehelsearbeid

Handlingsplan for folkehelsearbeid 2013-2016 ble vedtatt av fylkestinget i februar 2013, og er en del av planstrategien i perioden. Frivillig sektor er en viktig samarbeidspartner for fylkeskommunen når det gjelder folkehelsearbeid, og planen legger noen føringer for fylkeskommunens samarbeid med frivillig sektor.

Handlingsplanen inneholder i tillegg følgende strategier og tiltak som omfatter samarbeid med frivillig sektor:

- Stimulere frivillig sektor til å inkludere grupper som er lavt representert, særlig etniske minoriteter og barn og unge med funksjonsnedsettelse
- Samarbeide med frivillige organisasjoner for å forebygge ulykker og for å bedre sikkerheten i barnehage-, skole-, arbeids- og fritidssituasjoner
- Samarbeide med idretten om å utøve en mer helhetlig livsstilsveiledning ovenfor barn, unge og funksjonshemmede og å utvikle et bedre tilbud til mosjonister.
- Styrke samarbeidet mellom aktører i friluftslivet, både offentlige og frivillige
- Kompetanseheving i kommuner og blant frivillig sektor om bruk av spillemidler og andre virkemidler til nærmiljø og friluftsliv
- Gjennomføre årlig møte med frivillig sektor med fokus på friluftsliv og naturopplevelser

1.3. Arbeidsprosess

Fylkesråd for kultur, miljø og folkehelse har hatt ansvar for utarbeidelse av planen, og arbeidet har blitt utført av folkehelseavdelingen. Representanter fra de ulike avdelingene i Nordland

fylkeskommune har også vært involvert i arbeidet med planen, blant annet for å sikre at alle fylkeskommunale tilskuddsordninger og avtaler rettet mot frivillig sektor, samt annet samarbeid mellom frivillig sektor og Nordland fylkeskommune, er tatt med i planen.

For å få innspill fra frivillig sektor ble det sommeren 2013 sendt ut en spørreundersøkelse på e-post til alle organisasjoner i Nordland som har oppgitt slik kontaktinformasjon i frivillighetsregisteret i Brønnøysundregisteret. Det kom inn totalt 60 svar på undersøkelsen, og innspillene fra disse er innarbeidet i planen.

2. Frivillig sektor – hva og hvem?

Frivillig sektor består av et mangfold av aktiviteter, omfang og organisering innenfor de fleste samfunnssektorer. Frivillig sektor, som også blir omtalt som sivil sektor, plasserer seg mellom offentlig og privat sektor og utgjør et viktig element i den norske samfunnsstrukturen. Frivillighetsregisteret opererer med en definisjon som kan være hensiktsmessig.

Frivillighetsregisterets definisjon av frivillighet (krav for å kunne registrere seg):

- ideelle foreninger
- alminnelig stiftelse som ikke foretar utdelinger, eller som bare foretar utdelinger til frivillig virksomhet
- næringsdrivende stiftelse som bare foretar utdelinger til frivillig virksomhet
- aksjeselskaper som bare foretar utdelinger til frivillig virksomhet

Aktiviteten innen frivillig sektor finner sted både innenfor demokratisk oppbygde organisasjoner og mer uforpliktende på internett og andre sosiale medier.

På en del områder finner man en blanding av frivillighet og næringsvirksomhet. En del av festivalene er i grenseland med stor frivillig innsats, men som kanskje har ansatt en daglig leder og er en stiftelse eller AS.

2.1. Omfanget i tall

Statistisk sentralbyrå (SSB) gir hvert år ut et satellittregnskap for frivillig sektor*. Dette bygger på tall og begreper fra det nasjonale regnskapet, men er tilpasset frivillig sektor. Regnskapet er laget etter retningslinjer som er gitt i FN's "Handbook on Non-Profit Institutions in the System of National Accounts". De internasjonale retningslinjene bidrar til at tallene blir mest mulig sammenliknbare med tilsvarende beregninger i andre land. Satellittregnskapet viser at frivillig arbeid utgjorde 1,7 prosent av brutto nasjonalprodukt, eller 3,9 prosent av bruttonasjonalprodukt hvis man tar med ulønnet arbeid. I følge SSBs beregninger produserer frivillig sektor verdier for mer enn 100 milliarder kroner i året på landsbasis. Det er det samme som halvparten av alt som produseres innen industrien og tilsvarer om lag 20 000 kroner per innbygger. Dersom Nordland er på samme nivå som resten av landet på dette området, vil det si at det årlig blir skapt verdier for fem milliarder kroner hvert år i fylket.

Det finnes over 80 000 organisasjoner i Norge. Om lag halvparten av den voksne befolkningen er involvert i frivillig arbeid, og det er dobbelt så mange medlemskap i frivillige organisasjoner som antall innbyggere i landet. Over 80 prosent av befolkningen er medlem i minst en organisasjon. Den frivillige ulønnede innsatsen tilsvarer 115 000 årsverk, eller 4,8 prosent av alle årsverk i Norge. Dette betyr omlag fem og et halvt tusen årsverk i Nordland. Over halvparten av det frivillige arbeidet legges ned i kultur- og fritidsorganisasjoner, inkludert idrett. Ti prosent er innenfor omsorgssektoren (Wollebæk og Sivesind 2010).

2.2. Verdi for samfunnet – og den enkelte

Frivillige lag og foreninger er viktige demokratiske aktører. De fungerer både som skoler i demokrati og som en viktig demokratisk påvirkningskanal. Lag og foreninger har ofte god

kunnskap om lokalsamfunnet, og kan ha mye kunnskap som kan være nyttig for saksbehandlere og beslutningstakere.

Aktiviteten i frivillig sektor har også en positiv bieffekt. Man finner høy sosial kapital i samfunn med høy grad av frivillighet. Begrepet sosial kapital ble lansert av den amerikanske samfunnsforskeren Robert Putnam på begynnelsen av 2000-tallet og defineres som tilliten mellom mennesker og styrken av sosiale nettverk. Samfunn med høy sosial kapital kjennetegnes ved god kontakt mellom befolkningen og makthavere og lite korrupsjon. Samfunnsforsker Dag Wollebæk og Signe Bock Seegaard er redaktører for boken Sosial kapital i Norge, og førstnevnte sier dette om samfunn der sosial kapital mangler;

«Resultatet kan vi kalle en sosial felle. Alle handler rasjonelt ut fra egeninteresse, men resultatet er at alle får de verre enn om de hadde samarbeidet. På samfunnsnivå kan konsekvensene være manglende økonomisk vekst og utvikling, også på grunn av behovet for økt kontroll og formalisering av avtaler. Sosial kapital er virkelig oljen i samfunnsmaskineriet.»

Det er flere faktorer som påvirker hvor høy sosial kapital det er i samfunnet, men graden av frivillighet er utvilsomt en faktor.

Blir man lykkeligere av å jobbe som frivillig? Samfunnsforsker Jill Loga mener at det på samfunnsnivå ikke er tvil om at kultur og frivillighet er svært viktige for lykke og livskvalitet. På individnivå er det vanskeligere å si noe sikkert. Eldre og ungdom opplever økt livskvalitet i forbindelse med frivillig deltagelse, men når det gjelder gruppen i midten er sammenhengen mellom frivillig deltagelse og økt livskvalitet mer tvetydig. Annen forskning er likevel helt klar på at folk som deltar i forskjellige kulturaktiviteter har bedre helse.

2.3. Et supplement og et korrektiv til offentlig sektor

Det er de frivilliges interesser, motivasjon, entusiasme, glede, begeistring og omsorg som driver frivilligheten. Frivillighet Norge påpeker viktigheten av at sektoren får anledning til å være uavhengig. Bare slik kan den utfordre og supplere det offentlige. Det er flere eksempler på at frivillig sektor kan være pionerer på områder i samfunnet og kan oppdage behov som ikke er så lett å oppdage gjennom andre sektorer, da frivillig sektor har en annen nærhet til målgruppene. Ett eksempel på dette er krisesentrene. Frivillig sektor kan også fylle behov som offentlig og privat sektor ikke kan fylle på samme måte, for eksempel å være besøksvenn. For den som har behov for en besøksvenn vil det nok oppleves forskjellig med en som gjør det av lyst enn en som er betalt for det. Frivillig sektor er et viktig supplement innen helsesektoren, men kan ikke erstatte det offentliges oppgaver og ansvar.

2.4. Forskning på frivillighet

Johns Hopkinsundersøkelsen er en del av en flernasjonalt undersøkelse om frivillig sektor gjort i 1997 og 2004. I Norge ble den utført av Senter for sivilforskning og LOS-senteret (Norsk senter for forskning i ledelse, organisasjon og styring) i Bergen. Gjennom dette prosjektet fikk man for første gang en fullstendig oversikt over frivillig sektor i Norge; antall medlemmer og organisasjoner, sysselsetting, frivillig innsats, driftskostnader og inntekter fra ulike kilder. En tilsvarende kartlegging av frivillig sektor er gjennomført i mer enn 40 land, og man kan derfor sammenligne på tvers av landegrenser. Undersøkelsen viste at omfanget av frivillig innsats var svært høy i Norge sammenlignet med andre land.

Tallene viser at det ikke er store endringer i frivilligheten fra 1997 til 2004. Det er en viss tendens til at menn deltar mer enn kvinner i organisasjonslivet, og denne forskjellen har vært økende. Ungdom har litt lavere deltagelse.

Senter for forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor er et 5-årig samarbeidsprosjekt mellom Institutt for samfunnsforskning i Oslo og Uni Rokkansenteret ved universitetet i Bergen, som ble avsluttet i 2013. Et sentralt mål for prosjektet har vært å øke kunnskapen om norsk frivillig sektor og å etablere, utvikle og vedlikeholde data om frivillig engasjement og frivillige organisasjoner i Norge.

Prosjektet avdekker blant annet:

- Det er færre som utfører frivillig arbeid, men samlet innsats har holdt seg. Altså blir det gjort litt mer per person.
- Det har vært nedgang i politiske og religiøse organisasjoner.
- Frivillighet har i økende grad dreid mot selvrealisering, mens den kollektive identiteten er svekket. Som en del av dette ser man nye deltakelsesformer, som frivillighet uten medlemskap.
- De sosiale forskjellene mellom de som er på inn- og utsiden av organisasjonslivet øker. Lavinntektsgrupper og personer med svak tilknytning til arbeidsmarkedet, faller mer systematisk utenfor. Det blir færre ungdom og unge voksne, men de som er med er imidlertid svært aktive. Menn er ikke lenger like overrepresentert som de var i 2004.
- Innvandrere har noe lavere deltagelse. De er mindre representert i kultur- og fritidssektoren, men er mer aktiv enn nordmenn innen velferd, rettighetsarbeid og religiøse organisasjoner.
- De sosiale mediene er en ny arena for frivillig arbeid.
- Mer frivillighet uten medlemskap, særlig innen kulturaktiviteter og velferdssektoren.
- Mindre tid og mer penger. Folk er mindre villig til å ta verv, samtidig som organisasjonene får mer pengegaver.

Faktorer som individualisering, økt velstand, et mer flerkulturelt samfunn og fremveksten av sosiale medier er drivkrefter bak endringene. Frivillig sektor har i tillegg fått endrede rammevilkår fra myndighetene sin side. Det har siden 1990-tallet vært en økning i økonomisk støtte, blant annet i form av momskompensasjon. Samtidig som frivillig sektor er har fått økt oppmerksomhet og anerkjennelse, stilles det også strengere krav til rapportering og rutiner i organisasjonene.

Det finnes ikke mye forskning på frivillig sektor i Nordland. Frivillig sektor trekkes gjerne frem som en faktor når det handler om verdiskaping og å skape livskraftige og attraktive lokalsamfunn. Nordlandsforskning har i en studie finansiert av Nordland fylkeskommune, sett på noen aspekter og utfordringer knyttet til utviklingen av kulturbasert næringsutvikling i distriktene. Her blir frivillig sektor trukket frem blant flere sektorer som bidragsyttere. *«På lokalt nivå er derfor samspillet mellom kultursektoren, offentlig sektor, frivillige organisasjoner, næringsliv viktig for utviklingen av kulturbasert næringsutvikling og for utvikling av steder eller områder generelt»* (Wiborg 2009).

2.5. Forskjeller i frivilligheten

Deltagelse i frivillige organisasjoner fordeler seg ikke jevnt i befolkningen. Det er sosiale forskjeller. Kostnader knyttet til på delta kan forklare noe om hvorfor enkelte grupper er lavt representert i organisasjonslivet. Samfunnsforsker Karl Henrik Sivesind fremhever også faktorer som at det rekrutteres i egne kretser og tendensen blir selvforsterkende og at folk som kan lede møter og lignende ofte er ressurssterke personer.

Etniske minoriteter har også lavere deltagelse i det tradisjonelle organisasjonslivet. Dette gjelder særlig kvinner og jenter, og i mindre grad gutter. Til gjengjeld finner man en større andel innvandrere i etniske og religiøse foreninger. Faktorer som botid i landet og norskferdigheter virker også inn på graden av deltagelse.

Folk med funksjonsnedsettelse har samme representasjon innen frivillig sektor som funksjonsfriske. Det varierer imidlertid innen de ulike deler av frivillig sektor. Innen idrett er funksjonshemmede underrepresentert som frivillige, men ikke som utøvere. I kulturlivet derimot er det ikke noen forskjell. Innenfor sosiale tjenester og rusomsorg utfører personer med nedsatt funksjonsevne tre ganger så mange timer frivillig arbeid som funksjonsfriske (Eimhjellen 2011).

Folk med funksjonsnedsettelse har samme representasjon innen frivillig sektor som funksjonsfriske. Det varierer imidlertid innen de ulike deler av frivillig sektor. Innen idrett er funksjonshemmede underrepresentert som frivillige, men ikke som utøvere. I kulturlivet derimot er det ikke noen forskjell. Innenfor sosiale tjenester og rusomsorg utfører personer med nedsatt funksjonsevne tre ganger så mange timer frivillig arbeid som funksjonsfriske (Eimhjellen 2011).

Frivillig sektor er en viktig møteplass i samfunnet og et sted man bygger sosiale nettverk. En del av organisasjonene/paraplyorganisasjonene har inkludering som en sentral verdi i sitt virke. Det varierer likevel i hvor stor grad dette når frem til de enkelte lokallag.

2.6. Konsumenter og produsenter av frivillighet

Norge, og enda mer Nordland fylke, har mange små kommuner og mange små lokalsamfunn. Nordland har bare fem kommuner med mer enn 10 000 innbyggere, og 28 av kommunene har under 3000 innbyggere. Jo mindre sted desto mer må befolkningen skape egne fritidstilbud. Folk må i større grad bli produsenter, fremfor konsumenter, av fritid.

Andel av folk som deltar er trolig det samme på bygda som i byen. Man ser også større samarbeid på tvers av generasjoner. Det kan imidlertid være vanskeligere å få folk til å påta seg verv og å

tilby et allsidig tilbud av aktiviteter.

Det har vært forsket lite på hvorvidt det er spesielle utfordringer knyttet til frivillighet i små lokalsamfunn. Hva betyr frivillig arbeid for innbyggerne i mange av de små samfunnene Nordland består av? Hva betyr det for samfunnene? Har frivillig sektor en annen betydning for folk på mindre steder enn for folk i byene? Er den demografiske representasjonen den samme?

2.7. Frivilligheten i endring – den nye frivilligheten

Endringer i rammevilkår og endringer i samfunnet generelt har påvirket frivilligheten.

Det er større interesse for frivillighet knyttet opp mot lokal forankring, der den lokale identiteten kommer inn som en mobiliserende drivkraft. Et eksempel på dette er festivaler, som ikke er knyttet til medlemskap i en organisasjon. Samtidig ser man en sentralisering, hvor regionenes rolle i større grad blir å generere penger til hovedkontoret, som ofte ligger i Oslo.

Man sier at mange velger «å shoppe» i frivillighet. Man plukker litt her og litt der, og unngår å forplikte seg til en bestemt organisasjon. Internett har i så måte gitt nye muligheter og et større rom for en mer spontan og uavhengig frivillighet. Støtte til aksjoner på Facebook er et eksempel på det. Man kan markere sitt syn og gi støtte til en sak fra sofaen i stua. Facebook og Twitter kan også være effektive kommunikasjonsmidler for å få i gang mer tradisjonelle aksjoner.

Rosetogene som kom i gang etter 22. juli er et eksempel på en slik massemobilisering av frivillige. Studier av dette fenomenet har vist at andre grupper i befolkningen var aktive i arbeidet med å få i gang disse markeringene, enn de som gjerne ellers er høyt representert innenfor frivillig sektor. I rosetogene er unge kvinner høyt representert og flere med lavere inntekt.

Det er for tidlig å si om man ser konturene av noe nytt. Vi ser likevel at frivillig sektor står overfor nye utfordringer. Tett samkvem mellom offentlige myndigheter og frivillig sektor kan gjøre frivilligheten mindre uavhengig – frivilligheten blir myndighetenes forlengede arm.

Myndighetenes krav til rapportering og dokumentasjon gjør at det kan være vanskelig for enkelte å henge med. Frivillig sektor er blitt mer byråkratisk og profesjonell. Noen har tilpasset seg ved å bli mer lik private virksomheter. Dermed kan de stå i fare for å miste det som i utgangspunktet engasjerte. Effektivitet kan gjøre at medlemmenes behov og ønsker kommer i annen rekke. Andre har tilpasset seg ved å knytte til seg ildsjeler som ikke trenger å forplikte seg.

2.8. Ungdom og frivillighet

Tidligere var det mer vanlig å se ungdomskulturer som en midlertidig frigjøringsfase, hvor man etter hvert som man ble voksen tilegnet seg de voksne verdiene og måten å betrakte livet på. Dette kalles pubertetsperspektivet. I dag har kohortperspektivet blitt mer utbredt hvor man betrakter ungdommens verdier som noe mer varig og noe som de tar med seg inn i voksenlivet. På den måten blir ungdommen et speilbilde på fremtiden. Det er også en naturlig følge av dette perspektivet at det forventes at ungdom skal ha innflytelse på ulike arenaer, som i skolen, fritidslivet og i politikken.

Rekruttering av ungdom til frivillighet er viktig ut fra en tankegang om at aktive unge blir aktive voksne. Ungdom er det fremtidige rekrutteringsgrunnlaget for frivillig sektor. Samtidig er det viktig at ungdom selv deltar aktivt i samfunnet og bidrar i utformingen av både dagens og fremtidens frivillighet.

Antallet barne- og ungdomsorganisasjoner har blitt noe redusert i perioden 1999 til 2009. På tross av dette er dagens 16-18-åringer mer aktive i frivillige organisasjoner enn de som var unge for 10-12 år siden. Aktiviteten er noe redusert blant eldre ungdom, og unge kvinner er mer aktive enn unge menn. (Aars, Nordø, Wollebæk og Christensen; 2011.)

Når det gjelder myndighetenes tiltak overfor frivillighet, er disse ofte motivert av at frivillig aktivitet skal hindre uønsket adferd, fremfor å bygge inkluderende nettverk, fellesskap og sosial kapital. For å skape inkluderende fritidsarenaer for ungdom, må lokale myndigheter sette inn tiltak som får lokale krefter til å dra i samme retning.

2.9. Eldre og frivillighet

Den eldre delen av befolkningen øker og det samme har eldres bidrag til frivillig sektor. I 2009 var de yngre mer aktiv enn de eldre, mens det i 1997 var motsatt. Mens unge kvinner deltar mer enn unge menn, deltar eldre menn mer enn eldre kvinner. Det er et potensial for å få flere eldre til å delta i og utføre frivillig arbeid (Respons Analyse 2012).

2.10. Frivilligsentraler

Frivilligsentralene har som formål å mobilisere til frivillig innsats, dels å formidle frivillige personer og oppgaver til eksisterende organisasjoner og dels å samordne frivillig arbeid i lokalmiljøet. Frivilligsentraler er en ordning som kom i gang på initiativ fra Helse- og sosialdepartementet i 1991. De finansieres delvis ved statstilskudd som det må søkes om hvert år, og delvis av tilskudd fra eier. Det har vokst frem at mangfold av ulike typer sentraler med ulik organisering og eierform; foreningssentraler, menighetssentraler, andelslag, stiftelser og kommunale sentraler. Andelslag og stiftelser har økt de siste årene.

Etter en del pionerarbeid har de fleste frivillighetssentralene de senere år utviklet seg til å bli knutepunkt mellom offentlige myndigheter og frivillig sektor. I Nordland finnes det 28 frivilligsentraler. Også i Nordland er det ulike typer av eierskap til frivilligsentralene.

2.11. Frivillighetsregisteret

Frivillighetsregisteret er et offentlig register over frivillige organisasjoner, drevet av Brønnøysundregistrene, som skal bedre og forenkle samhandlingen mellom frivillige organisasjoner og offentlige myndigheter. Registeret er også en kilde til informasjon om frivillig sektor. Det ble opprettet i 2008. Det er frivillig om man vil registreres seg, derfor gir ikke registeret noen fullstendig oversikt over organisasjoner.

2.12. Nasjonale paraplyorganisasjoner

Det finnes mange nasjonale paraplyorganisasjoner for frivillig sektor. For å søke å gi et bilde av hvilke samfunnsområder frivillig sektor omfavner, omtales noen av disse her.

2.12.1. Frivillighet Norge

Samarbeidsforum av frivillige virksomheter som jobber for bedre rammevilkår for frivillige organisasjoner og økt forståelse for frivillig innsats i samfunnet. Frivillighet Norge har mer enn 275 organisasjoner som medlemmer som til sammen representerer over 50 000 lag og foreninger over hele landet. Drøyt ti prosent av medlemmene er minoritetsorganisasjoner.

Frivillighet Norge arbeider blant annet for at frivillig sektor skal få bedre rammebetingelser, og bidrar til å utvikle frivillighetspolitikken i Norge. Dette skjer blant annet ved å være en dialogpartner for myndighetene i frivillighetspolitiske saker.

2.12.2. Norges barne- og ungdomsorganisasjoner (LNU)

LNU er et samarbeidsorgan for over 96 barne- og ungdomsorganisasjoner i Norge.

LNU er en paraplyorganisasjon for norske barne- og ungdomsorganisasjon, og fyller på vegne av medlemmene tre viktige oppgaver:

- Tilbyr kurs og kompetansehevende tiltak til medlemmene sine
- Forvalter en rekke støtteordninger for medlemmene sine, blant annet den søknadsbaserte støtteordningen FriFond.
- Være talsmann for barne- og ungdomsorganisasjoner

LNU er også sekretariat for alle regionale barne- og ungdomsråd i Norge.

2.12.3. Andre nasjonale paraplyorganisasjoner og samarbeidsforum

Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité (NIF) er det øverste organ for den organiserte idretten i Norge, og har i alt 11 907 idrettslag som medlemmer.

Norsk musikkråd - musikklivets nettverk - er et samarbeidsnettverk og en interesseorganisasjon for musikklivet i Norge. Det er i tillegg en viktig møteplass for musikkinteresserte.

Forum for natur og friluftsliv (FNF) er samarbeidsnettverk mellom natur- og friluftslivsorganisasjonene på fylkesnivå. FNF skal blant annet jobbe for at natur- og friluftslivsinteressene blir ivarettatt i aktuelle saker i de enkelte fylkene.

Funksjonshemmedes fellesorganisasjon (FFO) er Norges største paraplyorganisasjon for organisasjoner av funksjonshemmede og kronisk syke.

Samarbeidsforumet av funksjonshemmedes organisasjoner (SAFO) består av blant annet Norges Handikapforbund (NHF) og Norsk forbund for utviklingshemmede. NHF er overbygning for 11

organisasjoner for funksjonshemmede.

Voksenopplæringsforbundet (VOFO) er studieforbundenes interesseorganisasjon og har 471 medlemsorganisasjoner. De har som hovedmål å styrke studieforbundenes rammevilkår i arbeidet med å gi voksne læringsmuligheter.

3. Nasjonale rammevilkår

Den statlige frivillighetspolitikken har endret seg siden 1990-tallet. Frivillig sektor har i større grad fått anerkjennelse for dens egenverdi og egenart og at det er en viktig forutsetning for et aktivt og levende sivilsamfunn.

3.1. Stortingsmelding nr 39 (2006-2007)

I Stortingsmelding nr. 39 (2006-2007), Frivillighet for alle, står utviklingen av et levedyktig lokalsamfunn sentralt som bakgrunn for å støtte opp om frivillig sektor. Det slås fast at frivillig sektor er en grunnpilar i demokrati- og velferdssamfunnet. Det vektlegges også at grupper som er underrepresentert i frivillig sektor skal stimuleres til å bli engasjert.

Meldingen trekker opp fire hovedstrategier:

- Bedre rammebetingelser for frivillig sektor
- Mer til lokale aktiviteter og lavterskelaktivitet
- Styrke inkludering og integrering
- Styrket kunnskap og forskning om frivillig sektor

3.2. Plattform for samspill og samarbeid mellom frivillig og kommunal sektor 2011-2013 (Frivillighet Norge)

Plattform for samspill og samarbeid mellom frivillig og kommunal sektor 2013 – 2015 er en videreføring av avtale for perioden 2011 – 2013, og trekker opp prinsipper for hvordan frivillig sektor og kommunene kan fungere med komplementære roller i samfunnet og være en positiv ressurs for hverandre. Det fremheves at frivillig sektor skal være likeverdig med andre sektorer i samfunnet. Den bidrar med store verdier til samfunnet, er samfunnsbyggende og spiller en viktig rolle i den nordiske demokratiske modellen.

Frivillig sektor er også viktig for den sosiale kapitalen og mangfoldet i samfunnet. Derfor må det offentlige tilrettelegge for en helhetlig frivillighetspolitikk på alle nivåer, som gir grobunn for en aktiv og voksende frivillig sektor.

Sentralt i avtalen er punkter som går på at frivillig sektor må få mer forutsigbarhet. Det er skissert måter kommunen og frivillig sektor kan samarbeide på.

3.3. Kulturløftet

I Kulturløftet 2 satser regjeringen på å gi en milliard kroner i momskompensasjon for frivilligheten og sikre forutsigbare rammebetingelser gjennom Norsk Tipping og grasrotandelen. Det skal bli enklere for frivillige organisasjoner å skaffe egne inntekter. Det skal samarbeides med de frivillige organisasjonene om inkludering og folkehelsearbeid. Det frivillige kulturlivet skal styrkes og antall frivilligsentraler skal økes vesentlig.

Regjeringens politiske regnskap for 2005-2013 viser at 16 000 lag og foreninger mottok momskompensasjon. I 2013 er bevilgingene til ordningen på nærmere en milliard kroner.

Kulturløftet 3 ble lagt frem av regjeringen i august 2013, men var ikke vedtatt da planen gikk i trykk.

3.4. Andre statlige tiltak som påvirker rammene for frivillig sektor

Samhandlingsreformen legger vekt på forebygging og helsefremmende arbeid og at kommune og frivillig sektor må samarbeide mer.

Lov om voksenopplæring har en bestemmelse om at undervisningslokaler der driftsutgiftene er dekket av det offentlige kan brukes vederlagsfritt av studieforbund etter søknad.

I Lov om Folkehelsearbeid står det at kommunen skal legge til rette for samarbeid med frivillig sektor.

St. melding 34 Folkehelsemeldingen legger vekt på å trekke inn flere aktører i folkehelsearbeidet. De vil etablere et nasjonalt kontaktforum for å styrke dialog og samarbeid mellom myndighetene og frivillige organisasjoner om folkehelseutfordringene.

Den 31. mai 2013 hadde representanter for regjeringen møte med Frivillighet Norge og KS. Regjeringen vil utarbeide en prinsipperklæring for dialog og samspill med frivillige organisasjoner. Prinsipperklæringen skal bidra til større forutsigbarhet og felles forståelse hos partene om den overordnede frivillighetspolitikken. Prinsipperklæringen skal omtale intensjoner og verdier for dialog og samspill med frivillige organisasjoner og omhandle de frivillige organisasjonenes rolle og egenart.

4. Frivillig sektor i Nordland

Det finnes ingen fullstendig oversikt over hvor mange frivillige organisasjoner det finnes i Nordland. I frivillighetsregisteret står det oppført 2 058 organisasjoner for Nordland. Vi vet imidlertid at mange ikke er registrert der. På landsbasis er det registrert 29 475 organisasjoner i frivillighetsregisteret, mens Frivillighet Norges oversikt viser at det er 80 000. Det er likevel flere organisasjoner per innbygger i Nordland enn i resten av landet. Mens 4,7 prosent av Norges befolkning bor i Nordland, er 6,9 prosent av registrerte organisasjoner i frivillighetsregisteret registrert i Nordland (tall fra første kvartal 2013).

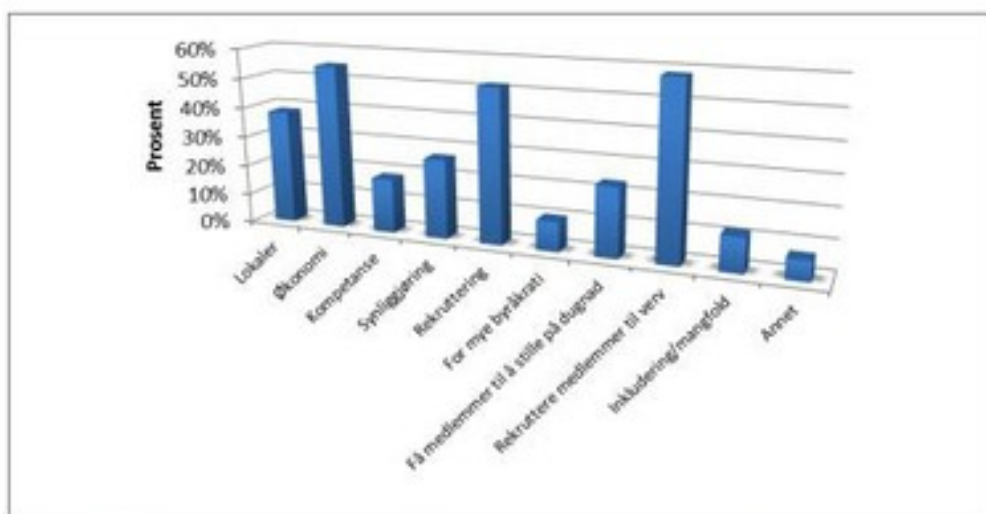
De fleste kommunene har oversikt over lag og foreninger i kommunen, men også her er det langt færre organisasjoner enn det tallene fra Frivillighet Norges oversikt. Vi ser likevel at det er relativt flere organisasjoner per innbygger på mindre steder enn på større steder, noe som kanskje ikke er rart hvis man tenker at organisasjonene på de mindre stedene har færre medlemmer.

4.1. Paraplyorganisasjoner og fylkesorganisasjoner i Nordland

Det finnes flere paraplyorganisasjoner og fylkesorganisasjoner i Nordland som til sammen engasjerer store deler av Nordlands befolkning. For å gi et bilde av aktiviteten i Nordland, gis det her en oversikt over de større sammenslutningene og organisasjonene. Oversikten er ikke ikke uttømmende.

Organisasjon	Medlemsforeninger	Medlemstall
Nordland idrettskrets	688	76 000
Forum for natur og friluftsliv (FNF)	14	20 000
Nordland musikkråd	200	4 000
Funksjonshemmedes fellesorganisasjon (FFO)	34	19 380
Samarbeidsforumet av funksjonshemmedes organisasjoner (SAFO)		
Nordland barne- og ungdomsråd (NOBUR)	35	10 000
Redningsselskapet	52	
Røde Kors Nordland	33	5239
Husflidlagene	49	1886
VOFO Studieforbundene interesseorganisasjon	15/340[1]*	
Nordland Pensjonistforbund	61	

4.2. utfordringer som frivilligheten i Nordland opplever

Figur 1. Hvilke tre områder opplever dere som mest utfordrende?

Tabellen er hentet fra resultat fra undersøkelsen som ble sendt ut til frivillig sektor sommeren 2013.

*VOFO består av 15 studieforbund i Nordland, som igjen har 340 organisasjoner som medlemmer og hundrevis av lokallag.

I forbindelse med arbeidet med frivillighetsplanen, ble det utarbeidet et spørreskjema som ble sendt ut til frivillig sektor. Undersøkelsen ble sendt på mail direkte til alle organisasjonene som har registrert e-postadresse i frivillighetsregisteret i Brønnøysundregisteret. Et av spørsmålene som ble stilt i undersøkelsen, gikk ut på å kartlegge hvilke områder organisasjonene opplever som mest utfordrende for sitt arbeid. Med utgangspunkt i svarene fra undersøkelsen, følger her en oversikt over områder det er knyttet særlige utfordringer til.

4.2.1. Lokaler

For mange organisasjoner er det en utfordring å finne egnede lokaler å drive aktiviteter i, og utgifter til lokaler utgjør gjerne en stor del av organisasjonenes budsjett. Det er i tillegg mange typer aktiviteter som krever spesialanlegg og/eller lagringsplass.

4.2.2. Økonomi

Forutsigbarhet i økonomi er en utfordring for frivillige organisasjoner, men er en forutsetning for stabil drift. De inntektene organisasjonene har i form av tilskudd fra det offentlige, tilskudd fra private bidragsytere og organisasjonenes egeninntekter, er ofte lite forutsigbare. Ulike støtte- og tilskuddsordninger er i mange tilfeller knyttet til spesielle, tidsavgrensede prosjekter, mens den største økonomiske utfordringen gjerne henger sammen med ordinær drift.

4.2.3. Kompetanse

Hypptige skifter av tillitsvalgte gjør at de tillitsvalgte må bruke mye tid på å sette seg inn i drift og rammebetingelser for organisasjonen, noe som kan gå på bekostning av tid til å jobbe med organisasjonens kjerneaktiviteter. Erfaringsoverføring og tilføring av ny kompetanse er derfor svært viktig for at organisasjonene skal oppleve stabil drift. I tillegg stilles det stadig høyere krav til kompetanse for tillitsvalgte, hvilket gir økt behov for opplæring og veiledning.

En annen utfordring knyttet til kompetanse, er tilfanget av kompetente trenere, instruktører, dirigenter og andre personer med spisskompetanse innenfor sitt felt.

4.2.4. Synliggjøring

Det er viktig for organisasjonene å få aksept for den aktiviteten de driver med, og å formidle sitt budskap til både politikere og befolkningen generelt. Dette krever at organisasjonene er synlige for befolkningen. Synlighet bygger motivasjon, og bidrar til rekruttering. Å sørge for publisitet bidrar også til å tilfredsstille forventningene til eventuelle private bidragsytere eller sponsorer. Sosiale medier kan benyttes aktivt for å synliggjøre organisasjoners aktivitet og virksomhet, men bruk av sosiale medier krever både kompetanse og tid.

4.2.5. For mye byråkrati

Kompliserte søknadsprosedyrer og strenge krav til rapportering stiller høyere krav til kompetanse innenfor organisasjonene. Mye papirarbeid kan også bidra til at det er vanskeligere å motivere medlemmer til å ta verv.

4.2.6. Få medlemmer til å stille på dugnad

Tidsklemma gir konsekvenser også for frivillig sektor, og det er ikke uvanlig at medlemmer ønsker å kjøpe seg ut av medlemsforpliktelser som for eksempel dugnader. Med dette mister man ikke bare arbeidsinnsats, men også en viktig møteplass.

4.2.7. Rekruttere medlemmer til verv

Frivilligheten er i endring, og det er lettere å rekruttere folk til å jobbe med tidsavgrensede prosjekter og ad hoc-virksomhet enn til tradisjonelt organisasjonsarbeid som krever innsats og forpliktelse over lengre tid. Dette gjør det vanskeligere å få folk til å ta på seg verv i organisasjoner.

4.2.8. Inkludering/mangfold

Frivillig sektor er åpen og inkluderende av vesen, men det kan være utfordrende for frivillige organisasjonene å rekruttere, inkludere og være tilgjengelig for alle. Både fysisk tilgjengelighet til lokaler, kulturforskjeller, språkproblemer med mer kan gjøre det krevende å tilrettelegge for alle. Deltakelse i ulike aktiviteter gjennom lag og foreninger kan også være så kostnadskrevende at det i seg selv virker ekskluderende. Det er flere organisasjoner i Nordland som er involvert i samarbeidsprosjekter utenfor landegrensene. Det kan imidlertid oppleves som begrensende at organisasjonene er sentralstyrt og at det er mindre rom for lokale initiativ. Kommunesamarbeidene mellom russiske og norske kommuner har vært en positiv stimulans for samarbeid innen blant annet idrett, sang og musikk. Økt innvandring til Nordland gir nye muligheter for engasjement.

5. Status for Nordland fylkeskommunes samarbeid med frivillig sektor

- Det finnes en rekke rammeavtaler og lignende mellom Nordland fylkeskommune og frivillig sektor, men ulik maskevidde gjør det vanskelig å gi en god fremstilling. Oversikten under er derfor ikke uttømmende. Fylkeskommunen har inngått avtaler med sju frivillige organisasjoner i Nordland om folkehelsearbeidet. Der er følgende organisasjoner:

Organisasjon	Tilskudd fra Nordland fylkeskommune 2013
Mental Helse Nordland	28 000,- Får i tillegg driftstilskudd via annen fylkeskommunal tilskuddsordning
Nordland Røde Kors	100 000,-
Diabetesforbundet Nordland	Får driftstilskudd via annen fylkeskommunal tilskuddsordning
Forum for Natur og Friluftsliv i Nordland	605 275,-
Nordland Idrettskrets	2 173 375,-
Kreftforeningen Nord-Norge	100 000,-
Nasjonalforeningen for folkehelse	100 000,-
Pensjonistforbundet	340 000,-
Tilsammen	3 446 650,-

- Formålet med avtalene er å etablere et gjensidig forpliktende samarbeid om videreutvikling og gjennomføring av folkehelsearbeid i Nordland. Avtalen forplikter Nordland fylkeskommune til å følge opp økonomisk og faglig. Det gis rammetilskudd basert på organisasjonens prioriteringer og folkehelseavdelingens vedtatte budsjett. Organisasjonene forplikter seg til å jobbe med tiltak som er nedfelt i fylkeskommunens handlingsplan for folkehelse, og at folkehelsearbeid skal være godt forankret i organisasjonen. Avtalene gjelder til en av partene sier den opp – noe som må skje med et års varsel.
- I prosjektet Tilflytting og rekruttering fra utlandet 2013-2017, er frivillig sektor en viktig samarbeidspartner. En av pilarene i prosjektet heter Fritid og frivillighet, og har som målsetning å komme frem til modeller i integreringsarbeid der samarbeid mellom offentlige og frivillige lokale krefter kan skape strukturer som er mer varige og at integrering blir innarbeidet i frivillig sektor.
- Hvert år arrangeres Global Dignity Day på de videregående skolene i Nordland. Dette er en internasjonal dag for verdighet, hvis formål er å bevisstgjøre ungdom på betydningen av verdighet i egne og andres liv. Global Dignity Day er et uavhengig, ideelt og politisk nøytralt initiativ, og i Nordland er det Røde Kors som står bak planleggingen og gjennomføringen. Som skoleeier for de videregående skolene, tilrettelegger Nordland fylkeskommune for gjennomføring av dagen. I tillegg inngår flere fylkeskommunalt ansatte i en arbeidsgruppe som deltar i planlegging av markeringen.

Nordland fylkeskommune innehar også sekretariatsfunksjon for Nordland barne- og ungdomsråd (NOBUR). NOBUR er et fylkeskommunalt samarbeids- og interesseorgan for barne- og ungdomsorganisasjoner i Nordland. De har til oppgave å formidle kontakt mellom organisasjonene innbyrdes, og mellom organisasjonen og myndighetene på fylkesplan. NOBUR skal drive informasjons- og opplysningsvirksomhet og gi råd i saker som vedrører barne- og ungdomsarbeid i Nordland. NOBUR fordeler også midler til frivillige barne- og ungdomsorganisasjoner, både driftstilskudd og prosjektbasert støtte gjennom tildeling av regionale kulturmidler for ungdom.

5.1. Fylkeskommunale tilskudd til frivillighet

Nordland fylkeskommune har mange ulike tilskuddsordninger som er rettet mot frivillig sektor. Noen er rettet mot bare frivillige organisasjoner, mens andre har kommune, næringsliv og privatpersoner som målgruppe i tillegg. I tillegg forvalter Nordland fylkeskommune en rekke statlige tilskuddsordninger. Det er vanskelig å beregne nøyaktig hvor mye som går til frivillig sektor. Det deles ut svært mange mindre beløp hvor det kan være vanskelig å avgjøre om søker skal defineres som en frivillig organisasjon eller ikke. På Næring og regional utvikling ble det for eksempel i 2012 vedtatt 560 innvilgede tilsagn. Dette er både til private aktører, kommersielle aktører og frivillig sektor, samt mye som kan karakteriseres som en blanding. For enkelte tilskudd må søker være en kommune, men mange av prosjektene er likevel i samarbeid med frivillig sektor. Anslagsvis ble det gitt om lag 19 332 304 kroner til frivillig sektor i 2012. Av dette gikk kr 2 764 900,- til organisasjonene som fylkeskommunen har samarbeidsavtale med. Kr 2 122 602,- er driftstilskudd til funksjonshemmedes organisasjoners fylkeslag. VOFO mottar kr 1 500 000,- i rammetilskudd. Resten kan betegnes som aktivitetstilskudd.

Lorem ipsum dolor

Tabellen under viser en sammenstilling av Nordland fylkeskommunes økonomiske bidrag til frivillig sektor i 2012. Det tas forbehold om at det eksisterer tilskuddsordninger som ikke er med i denne oversikten, og at enkelte av tilskuddsordningene kun delvis eller indirekte går til frivillig sektor. Omfanget av tilsagn er stort og det er derfor bare foretatt en overfladisk vurdering av hva som skal karakteriseres som frivillig sektor eller ikke.

Avdeling	Tilskuddsordning	Tilskudd 2012
Folkehelse	Driftstilskudd til funksjonshemmedes organisasjoner fylkeslag	2 122 602,-
	NOBUR (Nordland barne- og ungdomsråd)	1 790 062,-
	Fysisk aktivitet	761 000,-
	Folkehelserelaterte tiltak	470 000,-
	Idretts- og friluftsprosjekter barn og ungdom	550 000,-
	Friluftsmål	1 798 000,-
	Aktivitetstilskudd samarbeidspartnere	2 764 000,-
	Norges Blindforbund	329 000,-
	Frivillig virksomhet i lokalsamfunn som bidrar til deltakelse	317 779,-
	Idrettstiltak for funksjonshemmede, idrett utenom Nordland idrettskrets og kultur for funksjonshemmede	680 700,-
	Tilskudd til frivillig virksomhet i lokalsamfunn som bidrar til deltakelse – dialog og samhandling	317 779,-
Næring	Ulike tilskudd til frivillige*	5 449 161,-
Kultur	Prosjekt- og arrangementsstøtte	400 000,-
Utdanning	Rammetilskudd Studieforbundenes interesseorganisasjon VOFO	1 500 000,-
Samferdsel	Trafikksikkerhet	400 000,-
Tilsammen		19 650 083,-

Nordland fylkeskommune har opprettet et Samordningsråd som har som oppgave å samordne alle tilskuddsordningene som finnes i fylkeskommunen, slik at det skal bli lettere å orientere seg. Målet er at alle tilskuddsordninger som fylkeskommunen bidrar med, skal finnes ett sted, og være åpne og tilgjengelige for alle. Det skal legges ut mer informasjon om hvem som mottar støtte fra fylkeskommunen. Virkemidler som deles ut på tvers av avdelingene skal samordnes, slik at en og samme aktør ikke får dobbelt tilskudd.

5.2. Andre fylkeskommuners forhold til frivillig sektor

Flere fylkeskommuner har de siste årene utarbeidet plan eller melding for frivillighet. Møre og Romsdal fylkeskommune var først ut med en egen plan for frivillighet på fylkesnivå. Denne ble vedtatt i 2010. Planen har som mål å skaffe oversikt over frivillig sektor og fylkeskommunens samarbeid med denne, vise hva frivillig sektor betyr for samfunnet, utarbeide tiltak for en aktiv frivillighetspolitikk og stimulere til at det utarbeides kommunale frivillighetsplaner.

Akershus vedtok i 2010 en frivillighetsmelding. Meldingen er et diskusjonsgrunnlag for videre strategi og frivillighetspolitikk for Akershus fylkeskommune. Den beskriver hvordan Akershus

samarbeider med frivillig sektor og kartlegger mulige forbedringsområder.

Hedmark fylkeskommune vedtok i 2012 frivilligmelding for Hedmark med fylkeskommunalt perspektiv. Meldingen tar for seg noen områder som oppleves som spesielt utfordrende for frivillig sektor i fylket, og definerer noen mål og tiltak som sier noe om hvordan fylkeskommunen kan bidra til å løse disse utfordringene.

Nord-Trøndelag vedtok i 2013 strategi for samhandling mellom det frivillige kulturlivet i Nord-Trøndelag og fylkeskommunen. Denne er imidlertid avgrenset til å gjelde det frivillige kulturlivet. Andre fylkeskommuner har ulike former for samarbeid med frivillige organisasjoner: de forvalter tilskuddsordninger, nominerer kandidater til den nasjonale frivillighetsprisen og arrangerer ulike møteplasser for frivillig sektor.

6. Mål, strategier og tiltak

For at Nordland skal være et godt samfunn der folk har lyst til å bo, trenger vi en sterk og åpen frivillig sektor. Som en stor offentlig aktør har fylkeskommunens bruk av virkemidler betydning for frivillighetens rammevilkår, og frivillig sektor er en viktig ressurs for det offentlige. Både frivillig sektor og offentlig sektor er tjent med et godt samarbeid.

6.1. Mål

Nordland fylkeskommune skal stimulere til en robust og mangfoldig frivillig sektor i Nordland.

6.2. Strategier

Fylkesplan for Nordland legger føringer for hvilke overordnede mål Nordland fylkeskommune skal jobbe mot. Målområdene i planen favner bredt. Plan for frivillighet er knyttet opp mot målområdene i Fylkesplan for Nordland.

Nordland fylkeskommune vil søke å ha en tettere dialog med frivillig sektor og være en god støttespiller for frivillig sektor, slik at man i fellesskap kan jobbe for å oppnå felles mål. Frivillig sektor spiller en viktig rolle innenfor alle samfunnsområder som Nordland fylkeskommune jobber med, og derfor er Nordland fylkeskommunes forhold til og samhandling med frivillig sektor definert bredt i planen.

6.3. Tiltak

I denne planen prioriteres tiltak som er konkrete og gjennomførbare innenfor et begrenset tidsperspektiv. Planen har fokus på:

- tiltak som treffer bredt
- tiltak som fremmer kontakt og samarbeid, både innad i frivillig sektor, mellom det offentlige og frivillig sektor, og mellom næringslivet og frivillig sektor

	Beskrivelse	Utfordring	
Frivilligforum på fylkesnivå	Nordland fylkeskommune skal bidra til at det etableres en møteplass for frivillig sektor. Målsetning med et slikt frivilligforum er tredelt:	Kompetanse Synliggjøring For mye byråkrati	Et frivilligforum anslås å koste ca kroner 200 000. Forutsatt at det arrangeres et frivilligforum annethvert år, vil de årlige kostnadene være på rundt kroner 100 000.
	a) Møteplass for å utveksle erfaringer, drøfte utfordringer og ha en arena for å styrke samarbeidet mellom organisasjonene.		
	b) Arena hvor frivillig sektor kan komme med innspill og tilbakemeldinger til Nordland fylkeskommune, slik at Nordland fylkeskommunes virkemiddelordninger for frivillig sektor blir mest mulig treffsikre.		
	c) Nordland fylkeskommune kan nå ut med relevant informasjon til frivillig sektor, som kan gi bedre grunnlag for å jobbe mot felles målsetninger.		

Kompetanseheving	Nordland fylkeskommune skal være en tilrettelegger for at informasjonsmateriell og kompetansehevingsverktøy er tilgjengelig for organisasjonene. Aktivt ta i bruk frivilligforum for opplæring og kompetansehevende tiltak.	Kompetanse	Ingen økonomiske konsekvenser ut over bruk av personell.
Synliggjøre frivillighet og Nordland fylkeskommunes frivillighetspolitikk	Eget meny punkt på Nordland fylkeskommunes hjemmesider med aktuell informasjon for og om frivillighet.	Synliggjøre	Ingen økonomiske konsekvenser ut over bruk av personell.
Global Dignity Day	Ansatte i Nordland fylkeskommune gis anledning til å bidra som veiledere under den årlige markeringen av Global Dignity Day, og innsatsen regnes som arbeidstid. Nordland fylkeskommune, som skoleeier, skal fortsette å legge til rette for markering av Global Dignity Day på alle sine videregående skoler.	Rekruttering	Ingen økonomiske konsekvenser ut over bruk av personell.
Samordning av fylkeskommunale tilskuddsordninger	Samordningsrådet kartlegger hvilke tilskuddsordninger som er rettet mot frivillig sektor.	For mye byråkrati Økonomi	Ingen økonomiske konsekvenser ut over bruk av personell.
Stimulere til at det utarbeides frivillighetsplaner i kommunene i Nordland	Samarbeide med kommunene i Nordland i rollen som offentlig tilrettelegger for frivillighet. Motivere og hjelpe kommunene til å føre en bevisst politikk i samhandling med frivillig sektor. Det settes av stimuleringsmidler for kommuner som jobber med å utarbeide plan for frivillighet. Midlene er søknadsbasert.	Synliggjøring	Kroner 100 000 til stimuleringsmidler for kommunene.
Bruk av arbeidstid til organisasjonsarbeid	Ansatte i Nordland fylkeskommune som har tillitsverv i organisasjoner får bruke inntil en time i uken av arbeidstiden til organisasjonsarbeid.	Rekruttering Rekruttering av medlemmer til verv	Ingen økonomiske konsekvenser ut over bruk av personell.

Stille fylkeskommunale lokaler til disposisjon for frivillige organisasjoner	Fylkeskommunale bygg kan lånes ut gratis eller til svært gunstige priser til frivillige organisasjoner. Vedta retningslinjer som gir barne- og ungdomsorganisasjoner fortrinnsrett til å disponere slike lokaler.	Lokaler Økonomi	Eventuelle merutgifter i form av vask, vedlikehold etc. dekkes gjennom leieinntekter.
Inkludering av underrepresenterte grupper	Nordland fylkeskommune skal være en pådriver for at underrepresenterte grupper inkluderes i frivillig sektor. Det utarbeides retningslinjer som legger føringer for at organisasjoner som mottar driftsstøtte fra Nordland fylkeskommune har en aktiv politikk for inkludering av underrepresenterte grupper.	Inkludering/ mangfold Rekruttering	Ingen økonomiske konsekvenser ut over bruk av personell.
Frivilligsentraler	Nordland fylkeskommune skal stimulere til at det opprettes flere frivilligsentraler i kommunene i Nordland, og bidra til å styrke frivilligsentralenes rolle som sektorovergripende og koordinerende ledd lokalt.		Ingen økonomiske konsekvenser ut over bruk av personell.
Bonusordning for organisasjoner som får ungdom inn i tillitsverv	Det opprettes en bonusordning/ belønningsordning som skal stimulere organisasjoner til å jobbe aktivt over tid for å få ungdom inn i tillitsverv. Det settes av kroner 60 000 som fordeles på tre organisasjoner som har utmerket seg i sitt arbeid med å inkludere ungdom i styre-/organisasjonsarbeid.	Rekruttering av medlemmer til verv	Kroner 60 000 årlig.
Frivillighet som tema på Nordlandskonferansen	Nordland fylkeskommune arrangerer hvert år Nordlandskonferansen for kommunene og næringslivet i Nordland. Et av temaene på konferansen som arrangeres i løpet av en treårsperiode skal være frivillighet.	Synliggjøring	Ingen økonomiske konsekvenser ut over det som er satt av til å arrangere konferansen.

Pilotprosjekt – samarbeid Nordland fylkeskommune og organisasjon	Prosjekt for å inkludere minoriteter / underrepresenterte grupper i en organisasjon. Prosjektet skal være en pilot for andre organisasjoners arbeid med inkludering. Partnerskap mellom Nordland fylkeskommune og en organisasjon.	Inkludering /mangfold Samarbeid	Det settes av kroner 100 000 til arbeid med prosjektet.
Stimulere til partnerskap mellom frivillig sektor og næringslivet	Nordland fylkeskommune skal være en brobygger og tilrettelegger for samarbeid mellom frivillig sektor og næringslivet.	Samarbeid	Ingen økonomiske konsekvenser ut over bruk av personell.

